

ЛІНГВАЛЬНИЙ ПРОСТІР СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДРАМИ

Корольова В. В. Комунікативно-прагматична організація сучасного українського драматургічного дискурсу : [монографія] / В. В. Корольова. – Дніпро : Ліра, 2016. – 382 с.

Проблеми драматургічного тексту як цілісного явища, драматургічного дискурсу, співвідношення понять «текст» і «дискурс», дискурсивного статусу драматургічного тексту знайшли належне розв'язання в рецензованій монографії. Концепція Валерії Корольової чітко сформульована й витримана впродовж усього дослідження з опертям на значний фактичний матеріал. Пропоноване дослідження має чітку структуру, у якій гармонійно поєднано теоретичні положення із прагматичним коментарем та переконливі ілюстрації з текстів сучасної української драматургії.

У першому розділі подано теоретичні засади дослідження, з'ясовано статус та категорійні параметри сучасного драматургічного дискурсу, встановлено його структуру та комунікативну специфіку. Авторка праці наголошує на самостійності драматургічного дискурсу через структурну специфіку й наявність індивідуальних текстово-дискурсивних категорій. За спостереженнями Валерії Володимирівни, відхід від класичної драматургічної конструкції, жанрові експерименти й реалізація креативності в тексті п'єс зумовлюють специфіку комунікативної системи сучасного драматургічного дискурсу. Цілком виправдано дослідниця уналежнює до специфічних категорій драматургічного дискурсу театральність і поліфонічність, що визначають насичення тексту засобами створення театального видовища на його основі й концентрацію діалогічності в драматургічному тексті.

Валерія Корольова пропонує структурувати драматургічний дискурс на рівні внутрішньої й зовнішньої комунікації. Зовнішня комунікація постає як безпосередній діалог драматурга із читачем, засобами якого є паратекстові елементи. За авторською концепцією основу внутрішньої комунікації становить драматургічний діалог, який

членовано на менші комунікативні одиниці (комунікативну подію – комунікативний модуль – мовленнєвий хід – мовленнєвий акт).

Досить цікавим є другий розділ монографії. У ньому йдеться про авторські стратегії й тактики в комунікативному драматургічному просторі, вербалізовані в заголовкові, епіграфі, жанровизначальному підзаголовкові, присвяті, перелікові дійових осіб та інших елементах паратексту п'єси. Тут описано подвійну адресацію драматургічного тексту; визначено комунікативні стратегії й тактики читача сучасного драматургічного дискурсу. У такий спосіб проаналізовано зовнішню комунікацію драматурга із читачем, у якій автор є активним, а читач пасивним (утім, рівноправним) учасником діалогу. Заслугове на увагу запропонована Валерією Володимирівною класифікація потенційних читачів сучасної української драми на спонтанного, програмованого й мотивованого читача. Напрями комунікативної діяльності різних типів читача під час отримання незрозумілої інформації яскраво продемонстровано на прикладі ймовірного сприйняття закодованої у пролозі й присвяті інформації.

У третьому розділі подано аналіз внутрішньої комунікації сучасного драматургічного дискурсу: описано персонаж сучасної драми як мовну особистість; з'ясовано типологію діалогів у сучасній п'єсі; визначено комунікативну специфіку монологу, трилогу й полілогу як різновидів комунікативної взаємодії персонажів драматургічного дискурсу; представлено комунікативні стратегії й тактики дійових осіб. Позитивно оцінюємо спробу авторки виділити в межах драматургічного дискурсу тип модельної особистості «сучасна інтелектуалка», який схарактеризовано через креативність, ерудованість, налаштування на мовну гру, здатність свідомо використовувати різні соціолекти для реалізації власної комунікативної мети.

Логічно вмотивованим є й четвертий розділ монографії, у якому виявлено прагматичну настанову авторського діалогу із читачем, визначено ступінь дотримання принципу ввічливості в діалогах сучасних п'єс; проаналізовано комунікативні девіації персонажного

спілкування. Цікавим вважаємо опис проведеного соціолінгвістичного опитування задля виявлення успішності «декодування» авторських комунікативних стратегій потенційними читачами. За результатами проведеного анкетування дослідниця робить переконливі узагальнення: більшість респондентів очікують епатажу й експериментів від сучасної драматургії; філологічний досвід інформантів уможливив логічне сприйняття паратекстових елементів драми й правильне потрактування авторських інтенцій; родова специфіка драми зумовлює широкий простір для читацької фантазії, діапазон якої має діаметральні межі і яку визначає індивідуальність реципієнта.

Аналізуючи рецензовану монографію, зупинимося на окремих дискусійних моментах. У третьому розділі роботи диференційовано трилог і полілог як самостійні форми персонажної комунікації. На нашу думку, окремішній аналіз лише трилогу в межах полілогу є не зовсім виправданим. У цьому разі логічнішим було б принаймні поверхневе дослідження й тетралогів, і пенталогів, і гексалогів у діалогічному спілкуванні персонажів. У своєму дослідженні Валерія Корольова послуговується терміном «мовленнєвий акт» як висловленням, що породжене й вимовлене з певною метою й спричинене певним мотивом для здійснення практичної або передбаченої дії за допомогою мови (с. 194). Утім, у монографії подекуди натрапляємо на поняття «комунікативний акт». Уважаємо, що ці дефініції варто було б чітко розмежувати, оскільки постає питання щодо їхньої синонімічності. Під час перевидання монографії пропонуємо також подати термінологічний словник ужитих термінів, що став би в нагоді широкому колові читачів. Загалом висловлені зауваження належать до дискусійних і не впливають на загальну оцінку рецензованої монографії, що виконана кваліфіковано, з належними теоретико-концептуальними узагальненнями.

Теоретичні засади В. В. Корольової, викладені в роботі, сприятимуть подальшому дослідженню драматургічних текстів, з'ясуванню специфіки української драматургії ХХІ століття.

Жанна Колоїз (м. Кривий Ріг)